

SZABADON ELÉRHETŐ, ONLINE ANYAGOK A KÖZÉPISKOLAI FIZIKA TÁVOKTATÁSÁHOZ

Az ELTE Fizika tanítása PhD programja és az MTA–ELTE Fizika Tanítása Kutatócsoport fejlesztésében

Az ELTE „Fizika tanítása” doktori programja és az annak bázisán működő MTA–ELTE Kutatócsoport évek óta dolgozik azon, hogy a PhD munkák és a kutatócsoportban folyó kutatások közoktatásban használható eredményeit széleskörűen hozzáférhetővé tegye minden gyakorló fizikatanár számára. Az új oktatási rend segítségével hasznos lehet, ha erre ismételt felhívjuk a kollégák figyelmét.

A doktori program *Közkincs*¹ (<http://fiztan.phd.elte.hu/kozkincs>) oldalán a szakfolyóiratokban megjelent *magyar*² (<http://fiztan.phd.elte.hu/kozkincs/magypub>) és *angol*³ (<http://fiztan.phd.elte.hu/english/student>) nyelvű közleményei mellett *oktatási segédanyagok*⁴ (<http://fiztan.phd.elte.hu/kozkincs/szakmhallg>), valamint a tanári munkát segítő, ugyanakkor középiskolások által is használható *e-learning anyagok*⁵ (<http://fiztan.phd.elte.hu/kozkincs/elearning>) találhatók. Az eredmények két nagy csoportját ajánljuk kollégáink figyelmébe.

Új tananyagok

Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a társadalom számára fontos kérdések (klímaváltozás, környezetvédelem, megújuló energiaforrások, robotika stb.) fizikai vonatkozásainak tárgyalásához közvetlenül használható tananyagokat kínáljunk, amelyek szak-

mailag illeszkednek a középiskolai szinthez, módszertanukban pedig követik a korszerű trendeket. Az elkészült és kipróbált szakanyagok, a teljesség igénye nélkül:

- A globális változások fizikai háttere: milyen mozgások történhetnek a *forgó Földön*⁶ (<http://theorphys.elte.hu/fiztan/Coriolis>)?

- Környezetszennyezés: hamuterjedés általunk tervezett *vulkánkitörésből*⁷ (<http://theorphys.elte.hu/fiztan/volcano/#edu>).

- Környezetvédelem: a *zaj és zajszenyezés fizikai háttere*⁸ (<http://www.karinthy.hu/home/grofandrea/zajszenyezés>).

- A jövő energiái: *energiaellátás és megújulók*⁹ (<http://www.arpadgimnazium.hu/wp-content/uploads/2019/09/Energetika-a-kozepiskolak-szamara.pdf>).

- Az információs technológia alapjai: *félvezetőről*¹⁰ (<http://www.felvezetok.hu>) középiskolások számára.

- Robotika alapjai: *mérések szenzorokkal*¹¹ (<https://pilath.wordpress.com/a-szenzor-csoport-meresi-javas-latai-kozepiskolasoknak>).

- Komplex, előre jelezhetetlen rendszerek: bevezetés a kaotikus jelenségek világába *kísérletek*¹² (<http://theorphys.elte.hu/fiztan/chaos>) és *számítógépes szimulálás*¹³ (http://fiztan.phd.elte.hu/kutacsop/munkacsoportok/modern/Duffing_DS/Duffing-oszcillator_DS.pdf) alapján.

- A fizika felépítése és alapfogalmai a tanításban: e-jegyzet a *fizika szakmódszertanáról*¹⁴ (<http://fiztan.phd.elte.hu/kozkinacs>).

- Moduláris szerkezetű, kísérleti *e-tankönyv a hullámtanról*¹⁵ (<http://theorphys.elte.hu/fiztan/kiserleti-tankonyv>).

- Útban a kvantumszámítógépek felé: *elemi kvantummechanikai ismeretek*¹⁶ (<http://theorphys.elte.hu/fiztan/kvantummechanikus>).

Az iskolai fizikatanítás hatékonyságát segítő új módszerek

- Modern csillagászati példatár középiskolásoknak, *I. kötete*¹⁷ (http://csodafizika.hu/fiztan/kutcsop/munkacsoportok/kornyezet/csillagaszat_fgy.pdf), *II. kötete*¹⁸ (<http://csodafizika.hu/fiztan/kutcsop/munkacsoportok/kornyezet/urfizika.pdf>) és a példatár *III. kötete*¹⁹ (<http://www.karinty.hu/home/grofandrea/csillagaszat3.pdf>).

- *Az autózás fizikájának*²⁰ (<http://fiztan.phd.elte.hu/pdf/auto.pdf>) elemi szintű feldolgozása.

- Módszertani ajánlás a *hőpumpák*²¹ (<http://fiztan.phd.elte.hu/kutcsop/munkacsoportok/kornyezet/heatpumps.pdf>) és termodinamikai megalapozásuk tanítására.

- Számítógépes *mozgásszimulációs program alkalmazása*²² (<https://drive.google.com/file/d/1CMm63sn526lbr7zok7T3pptI8BQk1CK6/view>) a kinematika és a newtoni dinamika tanításában (szakanyag, nagymintás oktatási kísérlet).

- Játékos módszer kidolgozása a *részecskefizika alapfokú iskolai tárgyalására*²³ (https://indico.cern.ch/event/752438/contributions/3474988/attachments/1870078/3076864/Reszecskefizika_bevezeto.pdf).

- *Szabaduló szoba alkalmazása*²⁴ (<http://fiztan.phd.elte.hu/kozkinacs/magypub/pub/kiserletek/szabaduloszoba.pdf>) a fizika népszerűsítésére és a tananyag elmélyítésére.

A számunkra elsődleges magyar nyelvű fejlesztés mellett anyagaink egy részét hozzáférhetővé tettük angol nyelven. Természetesen semmi sem végleges, ezért majd örömmel várjuk az anyagokat használó kollégák tapasztalatait és módosító javaslatait.

A Doktori Program és a Kutatócsoport résztvevői

A koronavírus-járvány miatt a 2020. évi FIZIKATANÁRI ANKÉT ÉS ESZKÖZBEMUTATÓ sajnos elmaradt, de elkészült ELŐADÁSÁT, bemutató KÍSÉRLETÉT – akár rövid videómelléklettel –, POSZTERÉT A SZEMLÉBEN megjelenő cikk formájában OSSZA MEG KOLLÉGÁIVAL!

**Köszönettel,
a szervezők**

